

Streszczenie pracy w języku polskim

Streszczenie 27.11.2018

Działalność zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015

Zakłady poprawcze oraz schroniska dla nieletnich to placówki resocjalizacyjne dla młodzieży, która popełniła czyn karalny. Instytucje te, mogą pozytywnie wpływać na nieletnich poprzez działalność wychowawczą, resocjalizacyjną i terapeutyczną. Praca z nieletnimi w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich powinna obejmować wszystkie płaszczyzny resocjalizacji i socjalizacji przy jednoczesnym uwzględnieniu dostosowania ich do potrzeb odbiorców. W celu stymulacji prawidłowego rozwoju wychowanków oraz ewaluacji procesów resocjalizacyjnych każda placówka resocjalizacyjna organizuje zarówno szereg działań psychoedukacyjnych, jak i zajęć korekcyjnych, wyrównawczych, dydaktycznych, rewalidacyjnych oraz socjoterapeutycznych. Podejmuje również działania mediacyjne i interwencyjne w sytuacjach kryzysowych.

Rozprawa dotyczy działalności zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015. Obecnie w Polsce funkcjonują 32 takie placówki, zlokalizowane w sześciu okręgach. W okręgu poznańskim działały placówki resocjalizacyjne takie jak: Schronisko dla Nieletnich w Szczecinie i Schronisko dla Nieletnich w Pobiedziskach, oraz zakłady poprawcze: Młodzieżowy Ośrodek Adaptacji Społecznej, czyli Zakład Poprawczy otwarty w Koszalinie, półotwarty Zakład Poprawczy w Poznaniu oraz Zakład Poprawczy dla upośledzonych umysłowo w Witkowie, ponadto Zakłady Poprawcze o wzmożonym nadzorze wychowawczym w Grodzisku Wielkopolskim i Trzemesznie. Ze względu na różnorodność profili zakładów znajdujących się na terenie okręgu poznańskiego wyróżnia się on na tle innych okręgów.

Niniejsza rozprawa stanowi monografię o charakterze historyczno-pedagogicznym, w której zastosowano układ chronologiczno-problemowy. Podjęte zagadnienia poddano historycznej rekonstrukcji, a także socjologicznej interpretacji. Dopełnieniem jest ocena pedagogiczna. Dysertacja stanowi próbę opisu, wyjaśnienia i oceny poszczególnych obszarów działalności zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015. Zmiany w funkcjonowaniu zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich najczęściej były determinowane aktualizacjami przepisów prawa, które w największym stopniu wpływały na zakres działania placówek, normując i systematyzując ich pracę.

Dysertacja składa się z sześciu rozdziałów, które odnoszą się do ogólnego dyskursu związanego z działalnością zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w wyznaczonym okresie.

W pierwszym rozdziale poświęconym zakładom poprawczym w Polsce, scharakteryzowałem genezę instytucji resocjalizacyjnych w kraju, podniosłem problematykę zarysu uwarunkowań politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych w kontekście funkcjonowania jednostek. Dotyczy ona również podstaw prawnych oraz wszelkich regulacji związanych z ewoluującymi zasadami prawa w obszarze działania i zadań schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych. Przedstawiłem także kluczowe dokumenty determinujące sposób funkcjonowania tego typu placówek na terenie całego kraju, ustosunkowałem się do najistotniejszych przepisów legislacyjnych, oraz przedstawiłem podstawowe dane dotyczące zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Scharakteryzowałem również cele i zadania tych jednostek oraz sposoby ich realizacji. Ważne miejsce w tym rozdziale zajmuje aktualny podział zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w Polsce.

Rozdział drugi, dotyczy historii powstania i organizacji zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego, a także ich infrastruktury w kontekście zabezpieczeń jak i struktury w kontekście wyposażenia oraz bazy materialnej poszczególnych placówek.

W rozdziale trzecim scharakteryzowałem wychowanków zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015 oraz dokonałem charakterystyki kadry kierowniczej i pedagogicznej wybranych jednostek, ukazując jej kwalifikacje i kompetencje. Zwróciłem uwagę również doświadczenie zawodowe pedagogów, psychologów i terapeutów oraz ich staż pracy, ponieważ wszystkie te czynniki mają istotny wpływ na proces resocjalizacyjny młodzieży. Dodatkowo przedstawiłem charakterystykę kadry niepedagogicznej zatrudnionej w placówkach, które realizują powierzone zadania z zakresu prawidłowego przebiegu pracy instytucji oraz ochrony.

Rozdział czwarty ukazuje działalność diagnostyczną zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015, w której przedstawiłem realizację działań i zadań zespołów diagnostycznych oraz diagnostyczno-korekcyjnych w oparciu o regulacje prawne. Scharakteryzowałem działalność diagnostyczną prowadzoną przez wykwalifikowane kadry pedagogiczne i specjalistów z zakresu psychologii, pedagogiki, medycyny oraz terapeutów uzależnień.

Rozdział piąty poświęcony jest działalności opiekuńczo-wychowawczej oraz dydaktycznej zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego

w latach 1989-2015. Zwróciłem uwagę na rozbudowaną ofertę edukacyjną, profilaktyczną oraz resocjalizacyjną – dostępną w każdej z analizowanych placówek, które wykazały ich różnorodność dostosowaną do potrzeb i możliwości nieletnich.

Treść rozdziału szóstego, dotyczy współpracy z rodzicami i środowiskiem zewnętrznym zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich okręgu poznańskiego w latach 1989-2015, w którym podkreśliłem wielowymiarowość działań prowadzonych w tym obszarze. Przedstawiłem pracę resocjalizacyjną polegającą na współpracy pracowników placówek z wychowankami oraz z ich rodzinami. Zwróciłem również uwagę na współpracę placówek ze środowiskiem zewnętrznym oraz na potrzebę ich utrzymywania.